

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás:
külső szénutca Sikó-ház, 36 számmal.
Kiadó hivatal:
Stein János könyvkereskedésében.

Előfizetési díj:
Évnyegyedenként 3, félre 6 pfr. külföldre évfolyamként 4 pfr.
Megjelenik a K. Közlöny minden Kedden, Csütörtökön és Vasárnap.
Hirdetések minden egyes hirdetés után 10 pfr. bérletdíj és minden nagyhírbélyes egy sor után
számítandó 4 pfr. beküldése mellett közzétételnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyalók u. m. előfizetés, hirdetések, reclamációk sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

POLITIKAI SZEMLE.

Kolozsvárt, júl. 4-kén.

(D) A világ meggy elő az események fonalsoportozatán, s olykor egyes eseményeknek kiereszti szálait, hogy újra előrántsa valaha vagy többé soha se.

Azon roppant hű-hónak, melylyel a francia s főként az angol diplomácia, sőt szinte hadi marinái is Nápolyt fenyegették, lett az eredménye egy pár kivégeztetés, s egy sereg deportatio Nápoly részéről, és az olaszoknak újból meg újból meghiusult reményei. A nemzetiségeknek pedig azon tanulság, hogy igen nagy fába soha se vágják fejszéjüket az idegenek biztatásaira; de igyekezzenek inkább belső szilárdsággal, a hazafiság erejével, s a műveltség eszélyével hozni rendbe szénájukat, otthon házi tűzhelyök körül.

Még csak az egy Görögországnak sikerült némileg idegenek hátán önállóság-formára vergődni; de biz annak is sorsa hasonló a kaczer hölgyéhez, ki titokban több féltekeny férjet tart magának.

Moldva ezt sejteni látszik, talán mert néhány mért-földdel közelebb esik Görögországhoz, s az az unio kérdése, mely már a frank irdalom terén a magyar nemzet s az ausztriai birodalom historiai jogait, sőt tetleges birto-kát is ignorálni látszik, sehogy sem üt úgy ki a Prut part-jain, mint a vigan csergődző Jalomnicza mellett.

Kimondhatlan gyönyörűséget találtunk a Constitutio-nell szép tollu szerkesztője Cesena ur ama gyönyörű, historiakkal spékelt panegyrisében, hol nagy bölcsen megmutatta, hogy Mihály vajda, ama páratlan hős, hogyan esett el Erdélyben orgyilok által, kihivatva volt a szlavis mus ellen egy monarchiát létesíteni a Duna vidékére.

Ez az ember, ki legelőbb forgatta agyában a dákróman, bolgár, rác s több szláv faj egyesítését, a magyar nemesség kiirtásával, s Rudolf Austria császára s Magyarhon királya, s Báthori Zsigmond Erdély fejedelme detronizálásával, e férfit, ki éppen mint legelső szláv ábrándozó telepített volt egy sereg bolgárt Oláhbonba a nikápolyi csata után, ez lett most tekintély a szlaviszmus ellen hőködő publicisták előtt, kik árulhatnak el ugyan ezáltal jóakaratot éjszak részére, de aligha egyszersmind ismeretet is a tizenhetedik század első pár éve történelmében. Mihály vajda, céljainak felfedeztével Bástia őt elfogatni akarván, ellentállása közben

nyílt viadalban s nem orgyilokkal, mint Cesena állítja, egy alahárdos tiszt által agyon is ütetett Torda mellett a Keresztes-mezőn.

Ily emlékekkel akarják a francia publicisták biztosítani Európát, hogy az aldunei tartományok fejedelmiséte által, az előtölülő orosz-szlaviszmus utját törhették meg. Az éjszaki Briareus hamisan kaczag ezalatt kucsma-jában, s Görögországra, Montenegróra, s Persiára emlékezik. Csakhogy szaporodjanak meg ezen pislen-hatalmas-ságok az ő bevont szárnyai körül, majd aztán csinál ő fürgeteget, hogy alahúzódjanak, s serdülőkkel őt erősítsék.

Hanem Austria, Anglia ébren vannak, és a Porosz lapok is ingadozni látszott kormányukra kiáltják a biztos utat, és naponként mindinkább unioellenesek kezdenek lenni.

Meg kell azonban adni, hogy Frankhon biztató impulsusa mellett is, a moldova-oláh nép oly szép mérsékeltséggel viseli magát, mi neki dicséretére válik.

BORCSARNOK.

I.

Mult télen hosszabb ideig voltam Erdély egyik magyar városában. Egykor vacsorán a vendéglőben magyar veres bort kértem. Előszámlálám a budait, egrit, villányit: egyik se vala; kínáltak valami roz s új rác-ürmössel, mit el nem fogadtam. Végre a pinczer ajánl egyetlen veres borukat, mi ezen a borvidék tövében fekvő magyar város vendéglőjében egyedül volt található: az osztrák vöslaut, és fizettem a kis üveg vöslauert, mi egy meszelynyi nem vala, negyven ezüst krajczárt. Probául megszólítottam a vendéglőt, miért nem tart honi veres borokat, melyek oly hasonlíthatatlanul felülmúlják a vöslaut; s midőn azt állítá, hogy nem lel sehol, ajánlottam neki egy átalagot saját természetmennyéből, melyet a kik kóstoltak, minden vöslauinál jobbnak találtak volt, és hogy ne vethesse okul drágaságát, erdélyi vedrét három pengő forintba szabtam, tehát csak husz krajczárral fennebb, mint ő a vöslauinak kupáját árulja. De a vendéglős lágy-melegen kezdte nyilatkozni, hogy így nem leend haszna az én boromom; én pedig elnevetve, az alkut röviden félbeszakasztám.

Egy általános eszmében központosúl jelenleg bor-kupeczeink minden törekvése, boraink árát a lehető legolcsóbbra nyomni alá. És ez igen természetes eredménye

Erdély vagyoni körülményeinek. Nálunk szegény mindenki; a legvagyonosabb arisztokrata is szegényebb, mint másutt hasonló születésű és rangú család; és ezen szegénységet még kiáltóbb arányban találjuk fel capitalistáinknál. E hirlapban fejtegetem ez évnek kezdetén, hogy azoknak pénztökeikben létező vagyoni erejüket, kikre gazdasági természetkének eladásánál számítanunk kell, közép számban nem tehetjük felebb ötezer váltó forintnál; és ezekkel állanak szembe a földbirtokos osztálynak közép számban százezeret érő vagyonai; ők adják meg árát, jövedelmét, s tulajdonképpen becsét az arisztokratia terjedelmes földbirtokainak. De ne véljük, hogy az ötezeres pénzbirtokos csekély vagyonához képesti szorgalmat, kitartást és nélkülözést egyesítene, mely által vagyonát időről-időre emelvén, végre Erdélyben keletkeznék egy osztály, illő pénzerővel szembe állani a földbirtokosság természetmennyével. Nem. A hanyagság, a fénytűzés, a kis vagyonbani elbizakodás, a kényelem-vágy, nagyobb talán, mint azon keleti török hatalmasoké, kiknek őseink másfélszázadon át véduralmuk alatt voltak, s kiktől hazánk lakóinak minden rétege oly sokat magába szívott, aránylagosan még inkább kiki náluk, mint az oly sokat gyalázott arisztokrátiánál, melynek hibáit szintűgy ismerjük, mint azok, kik őket, s néha méltán, ostromolják fénytűzésükért; de a kiket Erdélyben mégis a legfőbb fontosság tényezőnek tekintünk azért, mert ha őket mások vagy önmagok magokat összerontják, oda van Erdélyben a magyar nemzetiség és a civilizatio.

Öt ezeres pénztözséreinknek tehát jövedelem kell, az általánosan elterjedt fénytűzés igényeinek eleget tenni, és ehhez a nagyobb rész a lehető legkevesebb fáradsággal akar jutni, miután sehol talán Európában nincs oly kényelem-vágy mint nálunk, de a mely majd mi fáradságba se kerüljön. Alig van gazdasági természetkeink közt oly czikk, mely évek óta tapasztalás szerént több módot nyújtott volna, kis tökével és majd semmi fáradsággal nagyot nyerni, mint boraink. A forradalom szétlődalait és szétzilált gazdasági állását helyre kellett hozni földesuraink közül azoknak, kiket bármi vihar és rombolás kétségbe nem tudván ejteni, vérző kedéllyel de szilárd elszánással telepedtek vissza romjaik közé. E vállalatra pénzerő más-honnan nem volt; kénytelenek tehát eladni azt, a mi termelt oly áron, a mint a vevő kegyes vala megvenni. — A szegényebb szőlőművelőknek többnyire nincs pinczejük, nincs boros edényök és nincs módjuk, boraitak több éve-

FALUSI KÉP.

Ki ez a nyugodalmas kicsiny lak?
Körülötte terepély fák virítanak;
Ez a hajlék, jámbor szántóvető,
S nagy az öröm, a mely ma azt betölté.

Ház kapuja, lövög kinyílt magátul,
Szűk az udvar, de most mintegy kitágul;
Fa, virágát jókedvében lerázza,
Fényesebben süt a nap is a házra.

— S öreg párnak öröme mi szolgál?
Nincs nekik több, nem is volt egy fiúnál,
Kis korában, sorsán sokat törődven,
Igy nyugodtak meg a fiu jövőjén:

A jó Isten ha őt élni engedi,
Szántson, vessen, mint az apja s elei;
Az örökség kevés ugyan, — de hagyján!
Nincs rosszabb, mint más idegen falatján.

Azonban, a jó öreg pap nem enged,
Mondván: vigye iskolába kegyelmed!
Hadd tanuljon! s kincset szerez magának,
Melynek lopó s a rozsdá is nem árthat!

S ment a fiu, — tanult, küzdött merészen,
Mig felvivé a jó Isten s az érdem;
S most hazajött, — nő s gyermekek körülte, —
— Csoda-e hát, ha reng a ház, örülve?!

Öreg gazdánk, hű élete párjával,
Galambósen, de fris, piros orcával,
Az örömtől megfijulnak tiz évvel, —
— Hajh! hogy ily nap éltünkben csak kivétel!

Milyen fiu! a mely alatt pihent ő:
Boldog a szív s melyet szopott az emlő!
S felesége! — ifjú, szép, — s mi hétszer
Szébbé teszi: szelidsége az ékszer.

Ez a asszony, bár nagy nemből eredett,
Szüleiként tartja a két öreget;
S nem bánja, — bár palotában nevelték, —
E kis házban legyen lakos, ne vendég.

A boldog férj, hű nejeének, hogy olyan...
Köszönetet küld egy halás mosolyban,
Amaz ránez: — egymás lelkét megértik —
En a tiéd, enyémek a tiéd!

S az unokák, emez fiu, amaz lány,
Egészseges, okos, kedves valahány!
Egy percz alatt, otthon lelik magokat,
Egyik futos, másik kérdez s mutogat.

A jó asszonyt czirógatván kezeik:
Édes anyám s nagyanyámnak nevezik,
Azt rég hallá, most hallja ezt először,
S nagy az érzés, mely szívéből előtör...

Körülöttek beh mindent is elkövet,
Jár-kél, tesz-vesz, alig leli helyöket;
Oh, a mit lát, szemének csak szokatlan,
A szív édest, vele roknt lel abban!

Mi szép is a lelkek szövetezése!
Idegenből, rokon, vér lesz cserélve;
Mi szent, mi nagy tűzével a szeretet!
Igy egymáshoz olvasztván a szíveket...

De a gazda, egy-két szót is alig vált,
Örömben, sokáig az öröm gát;
Hanem mikor körülötte az asztal,
Mint a forrás, kibuzdul ily szavakkal:

Virágzotok mint a diszló olajfa,
Látja szemem, a mit szívem ohajta,
En fiaim! egyebet nem mondhatok:
Simeonnal most örömet meghalok!

S apa, fiu, — hogy vége az ebédnek —
Szép csendesben borozgatván, beszélget;
A többiek kimennek a szőlőbe, —
Ugy örül a gyermek-sereg előre!

A nap halad, — ha boldog száll az óra,
— Alig, alig tudunk számolni róla, —
De, — mert a hur, szakadásig feszülhet,
Az éj jön, — és jótékonyan a szünet!

A mindenség mi hallgatag, mi békés!
Pihen a föld, pihen a ház s az érzés!
Csak az álom jelen meg, és enyelgve
Máslgat a nap képéből ecsetje.

A szemeket nyugvás zárja be lágyan, —
S öreg asszony ébren van még az ágyban...
Bajlódik a boldogsággal s szívével, —
— Hajh, mért ily nap éltünkben csak kivétel?

TOMPA. *)

*) Koszorus költőnk ezen szép költeménye beváltása Kolozsvárt tett látogatásakor azon ígéretének, hogy lapunkat közremunkálássalal megtisztelendi. Azt hittük, ez ígéret el lön feledve, s e miatt történt, hogy előfizetői felhívásunkban irónk fényes koszorujába nem merésztük Tompának nevét befogni; csak azokat említett meg ottan, kik vagy a lap átalakulása óta tettek nekünk ígéretet, vagy már tettleg is közremunkáltak. E költemény beküldése valamint nekünk, úgy bizvást hisszük, olvasóinknak is kedves meglepetést szerez.

Szerk.

kig eltarthatni; a pénzre mindenkinél szüksége van, ők is adták tehát úgy, a mint a vevő akarta. — Egy év jött közbe, az 1855-ki, az akkori háborús körülmények kihatást nyújtottak nagyobb haszonra, mint a minőt a borkereskedés bármikor hajtott; a hadsereg mobilisatioja a nálunk szokott pénzüket megváltoztatta és keletkezett némi pénzforgalom, minőt még e kor Erdélyben nem látott, de a mi még se vala hasonló nyugot bár melyik tartományának rendes pénzforgalmához. Borkereskedő lett akkor mindenki, a kinek pár száz nélkülözhető forintja volt. És ez évnek ösze vala az egyetlen idő, mely az akkori közép borkereskedés mellett is Erdély szőlős gazdái illőleg megjutalmazta.

Ezen egy évet kivéve, mindenkor azt látjuk, hogy ősszel egy-egy provinciális városkánkból megindul tiz-tizenöt kepecz, kik már előre otthon elbeszéltek teendőiket, s összeegyeztnek azon ár felett, melyen felül boraikat venni nem akarják. Jobb boraikat adó falvainkba egy pár megjelenik és ha a székelység kimaradt, veszik úgy az új bort, a hogy nekik tetszik, a szegényebb paraszt gazdától és pénzreszorult földbirtokosainktól. Borkupeczeink a megvásárolt jó must mellé vagy a városi piacra bevitt megzagyvált borból, vagy a gyengébb borkermő helyekről még annyit összevásárolnak igen olcsó áron, a mennyivel a jobb hegyek termését összevegyítve, megrontsák, és miután ezen kezelés nekik az általános rossz de olcsó bort elé állította: a városi boráruló helyeket kezéikre kerítvén, árulják a rossz bort nagy áron, mely ha nem is éppen száz, de legalább 50—70 száztól hajtson be.

Nemesebb ó borainknak majd mi kelendőségük sincs, vagy csak oly ára, mely a reájok fordított költséget, gondot és évek alatti várását, mi alatt t. i. az ó bor tökélyre ment, meg nem fizeti. Borkupeczeink, miután saját új boraikat megrontották, óvakodnak jobb boraikat korcsomáikra megvenni, mint a melyek az övéiket háttérbe szorítanák és aránylagosan nem is adnának oly pillanatnyi korcsmai hasznót, mint az ó zagyváltak, miután mi oly áron nem adhatnók nekik, mint a hogy ők a magokét kiállították. Ezért, ha egy-egy pince szerencsés volt a forradalom előtti időkből néhány hordó nemes nedvet megmenthetni, vagy gazdája a forradalom után képes vala azt pár évi jobb természettel megtölteni, csak egy véletlennek köszönheti, ha némi áron elkelhet.

Igy áll nálunk a belfogyasztásra számított, úgy nevezett passiv borkereskedés, dacára annak, hogy alig van ország, hol általában oly közönséges lenne a bor-ital mint nálunk és a testvér Magyarországon.

Mi a kül-kereskedést illeti ez éppen semmi nincs borainkkal; mert a mi Lengyelország felé vala apáink idejében, s a minék mi csak hírt halljuk öregeinktől, ez az ezelőtti magas vármok miatt merőben összeomlott, és a némethoni, s francia borok felé vette irányát. Azon pár év, mióta a vármok a birodalom tartományai közt megszüntetettek, még nem vala elég ezen irányt megváltoztatni, s borainknak a külpiaztot megszerezni.

De éppen e körülmény, t. i. a vármoknak a birodalom különböző tartományai között megszüntetése, teszi kötelességünké, arra törekedni borainkkal, hogy egyfelől benn a hazában nemesebb borainknak kelendőséget szerezzünk és kiirtsuk azon külsővási borokat, melyek nagy része jóval alantabb áll honi természetmennyeinknél, ha czélszerű művelés és okszerű kezelés által a jószág azon fokára emel-

lendjük, a melyre természetöknél fogva képesek; úgy másfelől használjuk fel minmagunknak s hazánknak emelésére ó borainkkal szabad külkereskedést, mint a melyek már is a külföld által figyelemre méltatva vannak. És ezt csak is egy borcsarnok alapításával érhetjük el.

Roppant kincse van Erdélynek letéve szőlő hegyeiben. De e kincs semmivé, sőt tulajdonossainak kárára válik, ha a bor eladásnak eddigi mezéjén túl, mi szőlős gazdákul nem teszünk valamit. Borkupeczeink ezt tenni nem fogják, nekik érdekekben van, hogy a jelen nyomorító viszony ne változzék, ők csak is mellett nyerhetnek oly sokat nemes nedveinken, mint eddig. De ezen borkereskedési viszony oly súlyosítóvá vált, hogy ha nem változik tönkre teszi egész szőlőművelésünket. Egy jól mivelt hold szőlő közép termését Erdélyben száz vedernél többre számítani nem lehet, (egy veder, 8 bécsi kupa.)

Ez az urbériség korában, midőn a művelési napszámokhoz ingyen jutottunk, tiszta haszon vala és annak ára tiszta jövedelem, bármi olcsón is eladva. — Nem így van most, számítsuk a munkát, mely egy hold szőlőnek jó művelésére szükséges; ezaz, erdélyi szokott művelési munkában a következő napszámokat adok:

a) metszés	20	napszám
b) fedés	10	"
c) karozás	15	"
d) kikötés	15	"
e) kapálás	10	"
f) levelezés	20	"
g) mosodszori kapálás	15	"
h) daraszolás	10	"
Összesen	125	"

Bár melyik munkát a mostani hanyag munkásokkal kevesebb napszámmal jól elvégezni nem lehet, és ide nincsenek beszámítva: a szüreti költségek, az adó, karó, trágyázás, vinczellér fizetése és jégverés elleni biztosítás. Gazdákul igen jól tudjuk, a napszámok magas árát vidékeinken, könnyen felszámíthatjuk tehát egy hold művelési költségét.

Tavaly sikerült borkupeczeinknek, a közepes mustnak vedrét 40 pengő xra, sőt nehől 30-ra is lenyomni. Bátran állítjuk tehát, hogy ha boraink ára tovább is kezeik közt marad, fel kell hagyni szőlőinket, mert azok a művelésükre fordított költséget sem hozandják ki.

FELSZÓLÍTÁS

a sz.-kereszturi állatkiallítás érdekében.

Ezen folyó év február 21-ikén az erdélyi gazdasági egyesületnek Kolozsvárt tartott választmányi gyűlése még ezen évben a szeptember 14-dikén Sz.-Kereszturon az ugyanezen napon ilten tartatni szokott országos vásár napján állatkiallítást és jutalmazást rendezett.

1-ór A Legjobb tiszta erdélyi faj székely kanczára gr. Mikó Imre ur ó excellentiája ót aranyat. Egy névtelen két aranyat. Gyárfás Domokos egy aranyat. E szerint a legjobb négy éves tiszta székely kancza kapni fog 8 darab cs. k. aranyokat. 2-ór Ugyancsak tiszta erdélyi faj egy éves székely csikóra, bár minemű is legyen négy darab cs. k. aranyokat. 3-ór Legjobb két éves bikára három cs. k. aranyokat. 4-ór Legjobb két éves üdő bornyura két

darab cs. k. arany. 5-ór. A legjobb tejelő tehénre három darab cs. k. arany. 6-ór. A legjobb pár jármás ökörre — erő és kitanultság — négy darab cs. k. arany. 7-ór. A legjobb fekete kosra két arany. 8-ór. A legjobb fekete anyajuhra egy arany. 9-ór. A legjobb fehér kosra két arany. 10-ór. A legjobb fehér anyajuhra egy arany. Összesen 30 darab cs. k. arany.

Felszólítanak tehát a pályázni kívánók a fenn kijelölt napon Székely Kereszturon reggeli 8 órakor a Gyárfás Domokos ur udvarában állatjaikkal együtt megjelenni, ellátván magokat illető helységök előjáróságának hiteles bizonyítványával a felől, miszerint pályázni kiállított állatjaik jelenlegi tulajdonosaiknál születettek s általuk neveltettek.

A díjak elítélésére bírakul kinevezettek B. Henter József, Ugron Lázár, Ugron János és Török Ferencz urak, alelnöknek Pálfi Elek ur, elnöknek Gyárfás Domokos ur, kik még a szükséghez képest két vagy három itőlő bírót fognak magok mellé fölszólítani a vidéki közigazdák közül is.

Együttal közöljük azon tisztelt honfiak névsorát, kik a pályadíjak előállítására és a mennyit adakoztak:

1-ór. gr. Mikó Imre ó exciája 5 arany székely kanczára. 3-ór gr. Lázár Miklós, 2 arany határozatlanul. 3-ór gr. Bánfi Béla 2 rft pengőben h. 4-er Székely Dávid 1 a. h. 5-ör Tisza László 5 rft p. h. 6-ór Pataki József 1 rft p. h. 7-er b. Bornemisza Lipót 5 rft p. h. 8-ór Biró Lajos 1 rft p. h. 9-er Gyárfás Domokos 1 arany, székely kanczára. 10-er egy névtelen 2 arany székely kanczára. 11-er Id. gr. Teleki Domokos 1 rft pengőben határozatlanul. 12-er Dietrich Sámuel 1 arany h. 13-ór Biasini Domokos 2 rft p. h. 14-er Pálfi Elek 1 arany, h. 15-ör Id. Pálfi Dénes 2 a. h. 16-ór Ifjabb Pálfi Dénes 2 a. h. 17-er Török Ferencz 1 a. h. 18-ór gr. Teleki Sámuel 1 a. h. 19-er b. Henter József 1 a. 20-ór Macskási Lajosné, gr. Haller Károly 5 rft p. h. 21-er b. Gamera Gusztáv 2 rft p. h. 22-er Ugron Lázár 1 a. h. 23-ór Ugron János 1 a. h. 24-er Jakabos Simon 2 rft p. h. 25-ör Ifj. gr. Haller György 5 rft p. h. 26-ór gr. Haller Ignác 5 rft p. h. 27-er Serbán Sándor 3 rft p. határozatlanul.

† — Kolozsvár, jun. 1. — Helybeli három tanítészünk reményteljes ifjúsága e napokban fejezte be a tíz havi rendes tanulmányt, s vidám arccal siet családi kedves tűzhelyéhez. Városunk pezsgő élete elevenségéből naponként veszt, s ma-holnap szokatlan nyugalom jelenkezik utcáinkon. A fennjelelt napon oszlott haza a rom. kath. ifjúság, miután szentegyházi ünnepélyes haladásban fejezte volna ki az áldások isteni forrásának szíve buzgó köszönetét. A sz. misét és hálaimát a helybeli akadémiai templomban föltisztelendő s nagyságos Dr. Fesztli Károly prépost és cs. kir. iskolai tanácsos úr mutatta be a kegyelmek Urának, ki az érettségi vizsgára f. h. 1-én a tanítézet falai közt megjelent. Miután az írásbeli gyakorlatok már előlegesen megtörténtek volna, a vizsgára jelentkezett öt ifjú a rendes tantárgyakból szóbeli szigorú kísérlet alá vétetett, mi nyolcz óra folytat keresztiul húzódt. Az érdemes tanácsos úr befejezésül az illető tanárokkal az ügyfolyam felett komoly értekezletet tartott, minek eredményeül az világott ki, hogy mind az öt pályavégzett ifjú érettnek, s fensőbb tanítészeti pályára teljesen képesülnek nyilvánított. Befeje-

A TERMÉSZETTUDOMÁNY KÖRÉBŐL.

A vetési mezőgy. — Agrotis (Noctua) segetum. — Wintersaatule.

(Vége.)

E végre sokan ajánlják keserű füvet vízben jól megfőzni, a letöltött keserű vízben sok konyha- vagy salétromsót feloldani s ezen megtelt keserű-sós oldallal a vetőmagot jól meglocsolni, vagy egy ideig az oldatban áztatni s azután megszáritani. De ezen módnál is nagyon kétes lehet, vajjon a sós bórak, mely ezen bórásmod által a mag körül képződik, vagy azon kis sós keserűség, mely a magba behatolt, a hernyókat vissza fogja-e tartóztatni a zsege özi növény s gyökereinek megláadására? Mert, ha meg is akarunk engedni, hogy a sós s keserű víz a magból a kikelt növény részeibe is átszivárgott, — éppen ezen oknál fogva el kellene mellőzni, az ajánlott övszert, minthogy általa a gabna is élvezhellené válnék.

A kir. svéd tudós társaság értekezéseiben a búzauszög ellen az javallatik, hogy az elvetendő búzamag szétterítve, 1/3 rész oltottmészsel meghintessék, cséplés által a mésszel jól összekevertessek, azután zsákokba rakatván s jól bekötve, a szérűbe szalma alá tessék; három nap múlva, midőn ezen keverék már jól átmelegült, a búza, a mésszel együtt, elvetessék. — Nagyon valószínű, miképpen ezen előkészítési mód által a búzát, valamint minden más gabonaneműt is, egyszerűsöd a hernyók pusztításaitól megóvni lehetne, miután a maggal elveletet méssznek maró ereje a hernyóknak csakugyan ártalmas.

Némely mezei gazdák tanácsolják, hogy a csirázó gabonára romlott dohány, gypsz vagy hamu hintessék. Mi minden esetre csak ott kecsgethet sikerrel, hol a hernyók a zsendülő vetésen csak szórányosan (sporadice) mutatkoznak, nem pedig hol egész holdakat elleptek. Abban, hogy a vetések széleire némely erős hitűek kendermagot vetnek, vagy fiatal fenyőket letört tetővel felfordítva több helyütt a veszélyeztetett földbe dugnak, hogy így vetéseiket a hernyóktól megmentsék, — a hiszékeny köznép babonaszerű kísérletét látjuk.

Figyelmes gazdák többen tapasztalták, hogy a hernyók

főképp a korábban bevetett vagy pedig lóganéjjal trágyázott földeken mutatkoztak nagy mennyiségben. Ennek okát azon körülményekben találhatjuk fel, hogy a lepék természeti ösztönükkel fogva szeretik a korábban megmunkált földekbe rakni petéiket azért, mivel ott a porhanyó talajban fekvő peték a melegező s élesítő napsugarak hatásának jobban kitéve, a kiképlendő fiatal hernyók pedig azonnal föllelendik tápszerüket; — úgy a lótrágyás földbe is azon okból tojnak örömet, mert a forró lótrágya a hernyók kiképlését nagyon előmozdítja. Hol tehát a vetési mezőgy aggodalmatbészítő mennyiségben mutatkozik, ott úgy a lótrágya elmozdítása, mint a szántóföldek későbbi megmunkálása is nagyon tanácsolható, miután a később bevetett földekben a hernyók kiképlésükkor tápszer hiányában kivesznek.

A hollók, varjúk, csókok, szarkák s még számos egyéb madárfajok örömetelb táplálkoznak férgek s rovarokkal — tehát a szóban forgó hernyókkal is — mint gabnamagvakkal. Ezen okból a vetési mezőgynek említett ellenségeit a szántóföldekről nem elriasztani, sőt imitt-amott eldobott húsdarabok által inkább oda csábítani kellene.

Végezetre (de kérem, ne kaczagjanak) legbiztosabb mentőszert ajánlja a testvérhonai említett természetbúvár a hernyók fölszedését, mi legcélszerűsábrban nap lenyugtával vagy éjjel lámpák s fenyőfáklyák mellett történhetik meg. Vetéseink azonban dúló ellenségeinknek ilyenén módon kiirtását aligha köszönnek meg, minthogy kegyetlenül összetapostatnának s rút ellenfelekké válnának ezek egész természetüket leplek el, mégsem szabadulhatnának meg. Ide járul még az is, hogy az ilyenén módon megindított hernyószedésnek csak akkor lehetne előjárt eredménye, hogy ha azt egész községek egyetértő erővel vinnék véghez. Az így fölszedett hernyókat legcélszerűbb lenne azután verembe hányni s felettök rözsét meggyújtani.

Eddig haladt maiglan tapasztalat s tudomány a pusztító vetés-féregre nézve. Szóllanak a megfontolást érdemlő tárgyhöz tapasztalt gazdánk. Több szem többet lát. Quot capita, tot sensus.

Közi VASS JÓZSEF,
természettudomány-tanár.

A KOLOSZMONOSTORI APÁTSÁG

negyven falvairól.

Ezen *) jel alatt látható, idő-renden elszámolt kutfökből merített jegyzeteimet a kolozs-monostori apátság hajdan birt negyven falvairól következőkben mutatom be a magyar tudós közönségnek. Miután tudós, történelmi fáradsatlan buvárunk Kovács István ur, a „Nemzet. Társalkodó” 124 lap a 16-dik szám 7 és 8-hasábján így ír: „A kolozs-monostori apátság birtokát 40 falu vette.” „Ma e falvak közül néhány nem létezik; — én ezennel e negyven falvak neveit elsorolom a szerint, mint az érintett hasábkon feljegyeztek. De szükségesnek látván és itélvén azokat a mai törvényhatóságokra, melyekben valaha létezhetek, osztani, a sorozatot im így adom:

*) Decreta et vitae regum Ungarie, qui Transylvaniae possederunt: — Synopsis vitae Belae IV. A. 7763.

Joseph Benkő: Milkovia. II. A. 1767. Inventarium universorum bonorum in possessione Kájantó, et huic annexis praedictis: Tiburcz, Bénye, Mártelke in cotto Kolos adjacent. Regius Liber Jesuitar. Fas. 31. Lit Z. Kézirat.

Jos. Benkő: Transilv. Gener. I. A. 1778. Juris et usus Demonstratio. In causis Fisci Regii, contra Universitatem honorabilis Cleri in Transylvania Saxonici, ratione Majorum, et Minorum Decimarum suscitatis, et vigore Altissimarum Decisionum Regiarum Annis 1773 die 16-ta Junii, 1777 die 10-a Decembris, nec non Anno 1778 die 2-ta Februarii pro uberiori usum dilucidatione ad Excelsum Forum Productionale remissis. — Mind keletve, mind nyomtatásacse hiányzanak. Both József fölkormányászati és zárdalevélári iratoknak 1784-ben a k-monostori zárdáról írt jegyzetei. K. I.

Series antiquorum et recentiorum episcoporum Transilv. A. 1790. Notitia vet. et novi Capituli Alb. in Transilv. A. 1791.

Notitia Parochiae Jegenyensis, Auctore Parocho Loci. A. 1794. A kolozsvári ev. reform. előzsa története. 1829 eszt.

Notitia Historico. Diplomatica Archiv et Literarum Capituli Alben-sis Transilv. A. 1836.

Memoria episcopatus et episcoporum Transilvaniae e diplomatibus excerpta. A. 1838.

Nemzeti társalkodó. Első félv. 16. 17. 18. szám. 1841 eszt.

Több átirat, oklevelek és családok.

(Folytatjuk.)

zésül az öszves tanuló sereg derék tanáraival nagyszerű fáklyás tisztelettel fejezte ki mély tiszteletét a magas állású tanügyi kormányfő felé, kinek vele született nyújassága minden kedves körébe jutott elbájos és őszinte tiszteletre ragad. Sokáig hasson a nagyságos tanfőúri áldásos élete köznevelésünk terén a fejedelm s haza magasztos ikerderékében!

Bonczhida, jun. 30-d. Magas vendégei érkeztek ma e hely kath. híveinek s atyai szívé egykori földesuraknak gr. Bánfi József ö nagyságának. Dr. Haynald Lajos úr püspök ö nmaga főpásztori hivatalkörében most tette itt először hivatalos látogatását. A magas vendég Kolozsvárról több egyházi férfiak mellett. Kedves István és Dr. Feszty Károly cs. k. iskolai tanácsos úr ö méltóságai kísérték. A járás tisztli kara Választulig sietett a kegyes főpásztor elébe, kit a szentegyházig kísért, hol a clerus és buzgó hívek örvendő koszorújának élén a nemcs gróf, mint a hely ura, szívvelyesen üdvözlé a megérkezett egyházat, ki az üdvözlés viszonozása után a szentélybe lépett, s fényes egyházi segédlet mellett a legméltóságosabb áldozatot az egek Urának bemutatta. Ezután szívekre ható kenetes szónoklatával emelte a hitekeres életet, melynek befejeztével többeket a megerősítő szentségben részesített. Mindezek után a vallásos nevelést erősen lelken viselő gondos főpásztor, szövetkezve a nagy tapasztalatu iskolai tanácsos úr ö méltóságával s a minden jót lelkesen pártoló nagyságos gróffal, a helyi népnevelés fontos ügye felett bölcs tanácskozmányt tartott, s eszmecserék után több eredménytel bízott vezérpontok alapítottak meg, mik a felvilágosodásra biztos kezességet nyújtanak. — Végre hatvan terítékű vendégszerető asztalánál fejedelmi fényű palotájában izletes ebéddel fogadta a szíves háziúr külön rangfokozatu számos vendégeit, minek folytán a kölcsönös pohárköszöntések nem hiányoztak. — Alkonyat felé a forrón szeretett főpásztor Szamosujvárra sietett, a vidám vendégek pedig házi köreikbe oszlottak, ezer áldást mondva mind a kegyes püspökre, mind a vendégszerető nemcs grófra.

Szamosujvár, jun. 15. (Egy photograph; a kérei kénes fűdő; három adag rántott csirke.) Körünkben mulat Pap János photograph, ki — mint mondja — csak levegőváltotatás kedvéért rándult ki körünkbe, de azért — úgy látszik — ha munkája akadna, ezen kirándulás utáni megállapodás soká tartana; ámde a szamosujváriak nem oly könnyen dobják ki pénzüket még nemesebb czélokra is, annál kevésbbé oly képekké, melyek e nemben a tökélytől oly igen messze állanak s csak kísérletnek tekinthetők, mind a mellett is, hogy a szebb arczok örökítésében, s a mulandóság-tól megóvásában mintegy egy kis része vegyül a hiúságnak a művészet pártolási kívüli, melyért áldozni azonban csak nagyobb művészi tehetség képes reá venni a halandó szívet. A photographia magában, ha festői tehetséggel nem párosul, nem képes oly tökélyes műveket előállítani, melyeket látni szokva vagyunk azon haladás után melynek örvend a photographia korunkban.

A napokban kirándultam az ide egy negyedórai távolságra fekvő kérei bűdös-köves, vagy mint a szócintan szabályai ellen a táblán felírva van, „Kérei bűdös-köves forródbé.” Egyógyforrás vize igen jótékony s orvosi szempontból annyira hasznos, hogy a mostaninál nagyobb figyelmet érdemelne; a sok melegítés üstökben gözzel, a fűdés kádban történik; de a midőn csak 10 vendég gyűl is egyszerre, annyit kell várni, míg az embernek türelme kifogy s a fűdőjegygyel együtt a fűdőt is oda hagyja; nincs semmi rend, nincs tisztaság, a kádak kellek nem tisztaltatnak, a fűdősobákban majd semmi butor, melyeken a légvonat játszadozik, a vendéglős pedig 3 adag rántott csirkéért 5 ft. 15 kr. váltóban fizetett velünk; e fűdő, tulajdonos városunk jelentékenyebb s előbb-kelő polgárainak egyike, de a fűdőt bérbe adá, ámde azért fel kellene ügyelnie arra, hogy a fűdő jó hír-neve, tekintélye csorbát ne szenvedjen a hibás kezelés s buzavonás által. A vidék minden részéből Dézsről, Kolozsvárról, Szamosujvárról nagy számú vendég szokta látogatni e fűdőt, mely igen szép helyen, lombkoszorus hegy aljában zöldelő fak között fekszik a Dézsre, Kolozsvárra, Szamosujvárra vezető utak középpontján; de mennyivel több látogatónak örvendhetne, ha jó rend, csinoság, tisztaság s étkezés tekintetében sok minden el lenne követve a gyógy vagy mulató-vendégek kényelméért, mire jelenben éppen semmi figyelem nincs fordítva.

Mezőségről. Jul. 1. A kolozsvárról Régenfelé vezető uton a mult öszön s e tavaszon igen sokat dolgoztak, a moesi járásban mult héten is egyre hordák a nagy kavi-estot, melyet — különben is szűkében levén e járás a kovács- s nagy kalapácsok — csak a maga valóságos természeti nagyságában teregetnek azon emelkedettebb földrakáson, melyet országútnak neveznek. Majdan összezúzzák e békásokat a járókelő szekerek kerekei, s szekereket vonó marhák lábait, mit sokan ugyan nem hisznek, s hajlandóbbak hinni az ellenkezőt.

Mult hét vége felé egy éjjel mintegy 15 személyből álló gatyás rablócsapat M. Frátán helybeli birtokos Boez ur házára rohant, s nevezett urtól hírszerint 1000 pftot

ezüstben, bankókban annyit, hogy számát a tulajdonos sem tudja, s 2 kupa 6 krost rabolt el.*) A rablók ösmeret-tenek voltak. Járásfőnök ur személyesen a következő éj-jel esendörök kíséretében több helyiségeken tett látoga-tást, és több egyéneket fogott s kíséretelt be Mocsra, de úgy látszik — mennyiben t. i. más nap már elbocsátások is történtek — a gyanu nem a legalaposabb.

A commassatoria capacitáló legjobb argumentumot a m. kormány mindenkinek s ezek közt a földesuraknak is kezeibe adván, a capacitatióknak több helyütt lett e já-rásban sikere. Így M. Frátán, Méhesen s M. Kájában a felszabadult lakosok is beleegyeztek a tagosításba, s erre magokat írásban is kötelezték. E három helységben jövő évben — ha akadályok nem merülnek fel — a tagosítás végre lesz hajtvva. A példa vonz, s e helyiségekről talán másokra is elragad. E járásban is kezdik belátni azt, mi-kép a gabonatermelésnél jövedelmezőbb az ipar számára termeszteni. Több helység határán láthatni repczt, miben néhol sok kárt tett mult öszön a balha, s e tavaszon a rep-czehernyő s ebből elállt bogár. Mint egyéb, úgy a rep-czemunka is megkészt ez évben, s kapálása csak e héten kezdett meg. Az öszi vetések gyöngé termést ígérnek, a kukoriczát, — mely a gazdasági jövedelem rovására leg-szokottabb termesztmény — alig kezdék meg másodolni, sok még most kapja az első kapt, a tavaszi kalászkodnak az időjárás kedvezett. — Fű bőven termett, s ha idejét eltaláljuk, szénánk lesz elég s jó. A természetes kaszálók mellett láthatni e járásban takarmányzásra vetelt répát, kukoriczát, lóheret, búkkönyt, s házi kis kertekben luczer-nát is.

Hogy szerkesztő ur minapi tudósításomra vörös ónját használá seba; de hogy a feketét is igénybe vette, erre nézve meg kell jegyeznem, hogy mit szerk. ur glossájá-ban közöl titulusa alatt helyesel, nem közölczra történt, hanem csakis privát nyeresékre,**) mit megmutatok számokkal: A könek köb-ölt kihányalom én, vagy a könek szüksége van reá 1 fp., kényszerített fuvarral elszállítat-nám egy jó mértföldre s távolban is hegyes helyeken ve-zető uton 2 pf. Mocsra, hol annak egy részét, hogy épít-hessen olyan is, kinek saját vagy kényszerített fuvara nincs — eladom ölt 10 pf. — Most már az idővel vessünk számot, midőn a 2 flos ígértü kényszerített fuvarért re-nitenskedő nép nem indolentiából rezonirozott, ha-nem nem akart s nem is hordhatott akkor követ, 1-ör mert a sok esőzés miatt tavaszi munkájával igen elkészt, 2-ör mert ugyanazon időben utcsinalásra szükséges ka-vics meghordására is hajtattott, 3-ör mert a fennebbi szá-mítás szerint másnak ölenként 7 pft tiszta hasznót csinált maga hátramaradásával igen károsnak ítélte; de 4-szer maga vállalkozó irányában sem volt indolens, mert hogy vállalkozási köteleességének hamarabb eleget tehessen, ajánlá illő áron tavaszi vetése, s uti része bevégezése után a kő meghordását akkép, hogy nyilvános eladás mellett is ölenként vállalkozónak is maradt volna 1 — 2 pft tiszta haszna. Fuvarosok dolgában nem állunk annyira szükség-ben, hogy kényszerítést kelljen használni. Most elég ennyi.

KOLOZSVÁRI NAPLO.

* Mult szerdán este ismét egy ünnepélyes tisztelet-gés ment aegbe, mely napjaink monoton folyását egy pillanatra megelén-kiñi látszik. Nagy szemu üepségkíséretében a katonabanda egy kis töredéke vezette fáklyás lyceumi tanulók által iskolai taná-csos fűtszettelendő Feszty Károly ö méltósága szállása előtt megjelenvén, néhány zenedarabot játszott, s egy lyceumi nö-vendék beszédet tartott, mire az aljakban megjelenő iskolai ta-nácsos ö mla szívvelyesen felelni méltóztatott.

* Monhaupt Armin az északi büvész most Brassóban ragadja ügyes szemfényvesztő képességével a közönséget bámu-latra. Kiváncsiak vagyunk: ha vajon az ottani szász hölgyek szívet is elfogja-e büvölni, mint ez neki Szebenben sikerült, a hol már-már féltékeny kezdetté volt lenni a férfiak.

* Kereskedelmi és iparkamaránk tegnapielőtt tartott köz-gyűlésében — a mint értesülénk — szó volt egy oly társulat rendezéséről, a mely a gazdasági ipart képviselve. Ez termé-szetesen kapcsolatban állana a gazdas. egylet által rendezendő novemberi terménykiállításal, s a két intézet közös működése folytán létesülne. A kamara, valamint a gazdas. egylet biztosá-kat nevezett ki, a kik a tárgyat megvitatta, a programot meg-állapították. A vállalat egyik nehézsége tán az ehhez szükséges költségek hiánya volna. de úgy tudjuk, hogy e czélra a polgári társalkodó 1847-ben telmes összeget gyűjtött! nem lehetne-e ezt fölhasználni most?

* Körünkben mulató abrudbányai polgártársunknak tudó-sító ajkairól vesszük azon figyelemgerjesztő hírt, hogy Pestről Dr. Kovács Gyula ur, az országsszerle ismert természettudós s a nemz. muzeum egyik öre, a közelebbi napokban váratik bá-nyavárosaink körvidékébe, hol kizárólag természetbuzavarral töltendő huzamos ott-mulatását. Üdvözlünk szívünköl az ava-tott magyar tudóst azon figyelemért, melyet bércecs hazánk rejt-tett kincseinek felderítésére fordítani sziveskedik, mi által nem csak a tudomány, hanem közelebből hazánk is tetemesen nyer érdekességében.

*) Erdély, hegyes fekvése mellett is, eddig a rablókól ment volt. Ha ezen nemtelen vadak elszaporodnak, bajos lesz kiirtá-suk. A törvény erősen szól ellenök, a közérdek nagy erélyt követel a törvény kezelőitől.

**) A szerkesztőség csak elvileg szólott, az egyes esete-kben csak úgy tehetni kivételt, ha azok az elv védkörén kívül esnek.

* Andrási Gyula kibujdosott grófnak legkegyelme-sebben megengedtetett a hazájába visszatérés, s elköszött javai visszaadtak.

* Ö cs. k. Apostoli Felsege június 24-ki legmagasb köz-irata által magyarországbani legutóbbi mulatása alatt több egyé-neket, kiknek névsorát közelebből adni fogjuk, a felséges Csá-szári Ház iránti hódolatu és ragaszkodásuk tanúsításáért a legszebb kitüntetésben méltóztatott részesíteni.

* Bécsből írják a „P. Lloyd“-nak: Hallomás szerint Csá-szár Ö Felsege július 27-kén a trieszti vaspálya megnyitására személyesen jelen lesz. A főpénzügyorség a Büdös-hegy kö-rüli kincstári kengödöröket Erdélyben a brassói kerületben elad-ni szándékozik. Ilyen kengödör nyolcz létezik. Az eladás aján-lattételek utján fog történni. Bővebb értesülést ad a magas pénz-ügyminiszterium.

A LÖTENYÉSZTÉSI JUTALMAK.

Pr. Nr. 4888/0—1. 1857.

PROGRAMM

az 1857 január 27-ki legfelsőbb jóváhagyás következtében au-gustus és september hó folytán Erdélyben állami forrásokból kiosztandó lötenyésztési jutalmakról.

Hogy a kisebb lötenyésztők lovaik gondos tartása, ápo-lása és kímélésére serkentessenek s különösen azon czélból, hogy az országos lötenyésztés emelésére és javítására tökélete-sen alkalmas anyalóbeli tenyésztési eszköz nyeressek, Ö cs. k. Ap. Flge 4857 jan. 27-ki legf. határozata által a cs. k. belügy-miniszterium és a főhadparancsnokság m. rendelete utján jóvá-hagyti méltóztatott, hogy három év tartamára állami források-ból évenként arany és ezüst pénzben bizonyos lötenyésztési ju-talmak osztassanak ki jutalomra-méltó enyanczák tulajdono-sai közt.

1. §. Tenyésztési jutalmak állami forrásokból odaítélteknek: 1. Anyakanczának 4-től egész 7 éves korukig ép szopós csikóval, melyek jól állottak, egésszégek és erőteljesek, s jó anyakancza tulajdonaival bírnak; egésszégek és erőteljesek, s jó anyakancza tulajdonaival bírnak; egésszégek és erőteljesek, s jó anyakancza tulajdonaival bírnak.

2. három éves kanczának, a melyek kitűnő tenyész-ké-pességet ígérnek. 2. §. A tenyésztési jutalmakért versenyző kancza tulaj-donosa a községi előjárósági bizonyítványával köteles kimutat-ni, hogy vagy a szopós csikóval együtt bemutatott anyakancza már a csikó ellése előtt tulajdona volt, vagy hogy a bemutatott három éves kancza az ellés korában birtokában volt anyától származott és általa neveltetett fel.

3. §. Egy tenyésztési jutalom által már kitüntetett anya-kancza 7 éves koráig még versenyezhet tenyésztési jutalomért, ha az első jutalmazásra következő évben ismét szopós csikóval vezettetik elő.

Azonban oly anyakanczák, a melyek már két tenyésztési jutalmat nyertek, a további versenyzésből ki vannak zárva.

Szintugy a három éves kanczák is, a melyek e minőség-ben tenyésztési jutalmat nyertek, mint anyakanczák még két-szer jutalmazhatnak.

4. §. A tenyésztési jutalmak kiosztása a jóváhagyott há-rom év tartama alatt évenként augusztus és september havak folytán határozott versenyállomáson és napon megy végbe és pedig az idén:

augustus 21-kén 1857 a dézsi versenyállomáson
„ 29-kén „ a m.-vásárhelyi versenyállomáson
septemb. 14-kén „ a szebeni „
„ 28-kán „ a brassói „

Ezen négy versenyállomás mindenikén tíz tenyésztési ju-talom, 88 cs. k. aranyat tevő, osztatik ki, melyből

1. Anyakanczának szopós csikóval: egy 25 aranyos és négy 6 aranyos dij.

2. Három éves kanczának: egy 15 aranyos és négy 6 aranyos dij van odaítélendőnek határozva.

Ezen kívül a Kolozsvárti végbemenendő löverseny al-kalmával egyszersmind az állami löversenydíjjal 1857 jul 29-kén a következő tenyésztési díjak osztandók ki:

1. Anyakanczának szopós csikóval: egy 30 ara-nyos és három 10 aranyos dij.

2. Három éves kanczának: egy 20 aranyos és két 10 aranyos dij.

5. §. A bemutatott csikós anyakanczák és a három éves kanczák megbirálása és a tenyésztési díjak odaítélése Kolozsvá-rát az ottani versenyállomásra kinevezett bizottmányi tagok által fog történni, ellenben minden más versenyállomáson, a polgári és katonai rendből e czélra kinevezendő vegyes bizott-mány által.

6. §. Az odaítelt tenyésztési díjakat a kitüntetett állatok tulajdonosainak az egész bizottmány és versenyzők jelenlétében azonnal készpénzben nyugtávány mellett a politikai bizottmányi tagok kiszolgáltatják; azon tenyésztők nevei pedig, a kik ju-talomra-méltó kanczákat vezettek elő, de a díjsorozat rövsége miatt, jutalommal nem tüntethettek ki, fel fog olvastatni.

A jutalom-kiosztás eredménye, mint szintén a pályáza-ra vezetett állatok száma a hivatalos lapban közzétetik.

7. §. Hogy pedig a jutalom-kiosztással megbízott commis-sio a versenyállomáson megjelnt pályázni-kivánczokról maga idejében tudomást vehessen, minden tulajdonos, a ki a pályá-terre kanczát kíván elővezetni, vagy vezettetni, a jutalom-ki-osztásnak a 4 § szerint meghatározott napján legfőbbébb délelőtti 11 óráig jelentse be magát a kerületi hivatal elnökénél vagy helyettesénél, a ki alá a versenyállomás esik és a ki a további utasításokat kiszolgáltatandja.

Nagy-Szeben, június 13-kán, 1857.

A cs. k. helytartóság elnöki hivatalából. (Sieb. B.)

(Az 1857 január 27-ről kelt legmagasb jóváhagyás és bel-ügyminiszterium s a főhadparancsnokság 1857 apr. 27-ről kelt m. rendelete folytán Kolozsvárt megtartandó löverseny és 7 tenyésztési dij kiosztásának programja jövő számunkban lesz olvasható.) Szerk.

K Ü L F Ö L D.

Anglia. Hogy az angol lapok a francia válasz-tásokat nem fognák szó nélkül hagyni, azt előre lehetett látni. A „Times“ titkos nehezteléssel viseltetik Fran-

ciaország ellen, mióta a „Moniteur“ Anglia intézményeit megtámadta, s most egy oly cikket közöl a választások fölött, mely az „Advertiser“ gonosz elmékedésével is kiállja a versenyt.

„A francziáknak jelenleg épp oly világosan meghatározott, s a legkisebb részletkéig kidolgozott alkotmányuk van, mint a britteknek. Oly alkotmány az, melyről azt kellene gondolnunk, hogy jelentőséggel bír, s bizonyos biztosítékokat nyújt a szabadságnak. És még is nem egyéb az üres név, csalképnél, árnyéknál. A császár erősen ül a nyeregben; a hadsereg állhatos az iránta való engedelmisséggel, s a párisi csöcselék irányító gyűlésében. Ezek képezik a kormányt; a többi mind többé-kevésbé komoly fictio, és mégis úgy látszik, hogy a despotismus kénytelen a kihalt szabadság árnyának némileg hódolni. Innen a demokratia-formák megtartása. Innen az általános választás szertartása. Ez a dynastia habonáshite. Általán véve nem tudjuk hinni, hogy a jelen választások a caesarismus varázsfényét fölöttébb nevelni fognak. Igen bölcs eljárás lesz vala, Franciaországot nyugodtan a földön heverni hagyni. Bilincsei se nem csörögtek, se nem érezte azoknak súlyát. Most már, midőn parancsa fölkel, s bilincseiben táncolni kell, hallja maga körül ezeknek gyanus zörését, s érezi elviselhetlen terhét.“

— Claremontban, mely tudomás szerint a francziák utolsó királya özvegyének közönséges lakhelye — a közelebbi napokban egy orleanista családi congressus fog tartatni, s az orleans hercegnő is két fiával oda utazand.

— London, jun. 26. A Victoria-kereszt, vagy vitézrend (order of Valour) kiosztása megtörtént. Már hét órákor el voltak mind foglalva a helyek Hyde parkban, honnan jól lehetett látni az ünnepélyt. A park-lane-el szemben levő nyílt téren csaknem párbuzómosan ezen utcával hosszú állványsor emeltetett, mely mintegy 7000 embernek adott helyet. A középen a diplom. testület, parlamenti tagok s a nap hősei barátainak, ismerőseinek számára valamivel magasb, és karmazsinvörös posztóval bevontkarzat állt. Ez előtt bízott a királyné számára csinos állvány emeltetett; de nem használtatott, a királynő ő felsége az ünnepély egész tartalma alatt nem szállt le lováról. 9 órákor gyűlni kezdtek a hadsapatok, mintegy kilenczezeren; azon katonák, kik a királynő kezeiből a Victoriakeresztet elnyerendők voltak, a központi karzat közelebb állítottak föl. 10 órákor lóhátan megjelent a királynő. Oldala mellett Albert hg. és Frigyes Vilmos porosz hg. lovagoltak. Csakhamar megkezdett a rendjelek kiosztása. A kitüntetendő egyének mindnyájan olyanok, kik résztvölnek a keleti hadjáratban, a mint felszólítottak, rendre egymástól közeledtek a királynéhoz, ki a rendjeleket lord Panmure hadügyminiszter kezeiből átvevő, az illetők mellére aggatá. Összesen 12 matroz, 2 tengerész és 47 katona a szárazföldi hadseregből részesült a kitüntetésben. „Ezen embereknek — ugymond a Globe — sem arczából, sem maguktartásából nem nézett ki a vasgyuró, de mindnyájan igen büszkén, vagy tán jobban mondva, igen boldogul néztek ki, midőn ő felsége előtt tisztelegtek s aztán tovaléptettek, mellükön a legbüszkébb diszjellel melylyel brit alattvalót

ki lehet tüntetni s mely mellett a csillag- és térdszalagrendek csupán üres pompa. Ki látta ezen matrozokat, azt hihette, hogy ők valóban azok a „Bellerophon-bárányok“ és „Agamemnon-galambocskák“ (Bellerophon és Agamemnon angol hadihajók), melyeknek magukat egykor beiratták. Azonban daczára e nyugodt, esendesen arczoknak látni lehetett, hogy ez emberekben oly teremtmény szelleme élt, mely ép oly bátor és nemes, mint az orosz-lány.“

Amerika. Az Egyesült-államok elnöke a mormonok területére kormányzót nevezett ki; Cumming ezredes. Brigham Young a mormonok pápaszerű főnöke nem sokat látszik remegni a felekezete ellen készülő viharól. Vitéz embernek pókháló is kövére. A mormonok is szaporodnak mind folyvást, így közelebb is 500 mormon érkezett Skandináviából az Egyesületbe, ezek között egy főpap, vagy elnök és tíz proféta, s az egész gyarmat azonnal utnak indult Utahba.

Azsia. Teheránból érkezett levelek a shahnak több intézkedései ellen panaszolkoznak, melyek a békeszerződés feltételeit sértik; több olyan herceget száműzetett, kik az általános megkegyelmezésből nem voltak kizárva. Ugyanezen levelek említik hg. Bariatinszky kaukázusi orosz parancsnok mint rendkívüli követnek Teheránba érkezését; a herceget 17 tisztt, s 20 kozák kísérte. Ez orosz hűnek fényes fogadtatása apasa fővárosba mint ellensúly tekinthető azon fogadással szemben, mely a szerződés szerint az angol meghatalmazottat illetendi, kinek azonban Teheránba menetele még nem hamar történhetik, minthogy Herat, nem csak hogy megszállva tartotik a persa hadak által, hanem a benszülöttek közül erőszakos ujonczozás által 1200 embert a persa ezredekbe soroztatott.

Olaszország. A piemonti kabinet politikája írják az O. D. P.-nak nem az többé, a mi a lombard-velencei kibujdosottaké. Ezek harczolt ahtinak Ausztria, s a pápa ellen; gr. Cavour legalább az utóbbit nem akarja. Most szövetségre, — vám — és hadi egyezkedésre törekszik minden olasz fejedelemmel, a pápát is belé foglalva, Parmával akarja megkezdni. Reméli, hogy Ausztria fensőbbje ellen igazgathatja, némileg arégi franczia uralkodóházból származott fejedelembüszkeségét, s a liguriai parton bíró Piemonthoz való csatlakozás által bízonyítja, hogy a népnek anyagi érdekei egyedüli előmozdítását. E részben élénk propaganda van.

Az olasz fejedelmek összejövetelére előkészületek történének, mint Turinból írják. Ez összejövetel célja szelidebb rendszabályokról, s a közigazgatás valamint a nép politikai helyzetének javításáról gondoskodni, szép ha valósul. — A turini követkamarában másnemű előkészületekről is van kérdés; a napirenden levő kormányi törvényjavaslat 9000 emberrel kívánta a hadsereget növelni, holott egy kamarai tag panasza szerint, a szárdinai sereg most is igen nagy; Franciaországnak 600,000 katonája van, s akkor Szárdinának nem kellene 80 ezer embernél többet tartani, holott most 90,000 katonája. s ezeken kívül 45,000 emberből álló tartaléka van. Egy más tag megjegyzi, hogy 1848 óta minden szárdnak jó olasznak kell lenni, s minden olasznak kívánni kell a függetlenségi háborút, szükség tehát

az erős rereg, s ő annál fogva a törvényjavaslat mellett fog szavazni.

Svédia. Az államsajúság három fontos kir. javaslatot tett közzé. Az első szerint a svéd államegyház öléből szabad az átlépés bármely más hitvallásra; valószínű összejövetelek minden akadály nélkül történhetnek, s új eklézsiák alakulhatnak. A második javaslat eltörli a számuizetést, mint büntetést, bármely büntényért; és a harmadik szerint a hajadonok nagykorúsága az életkor 25 éve után következik be.

UJ P O S T A.

— A francia kormány győzelme most, a midőn már a megyei választások is nagyobb részt ismeretesek, még bágyadtabb fényűnek látszik mint kezdetben hitték. A választásbani részvétlenség a megyékben még nagyobb volt mint Párisban. Így Marseilleben, mely 32,000 beirt választót számlál, csak 8866 szavazott a kormány jelöltje nekem, 4637 az ellenzéki jelölt mellett, s e szerint 29,000-re megy fel a visszavonulók száma. Összesen hat új választásnak kell még történni, ezek közül háromnak Párisban, a többinek a megyékben. A kormány szintugy mint az ellenzék mind a hatot befogták, hogy jelöltségeket keresztül vigyék a választási tűzön. Az ellenzék most egyesült erővel lép fel. Cavaignac, Olivier és Danimon, ezek az eddig két töredékre osztott s most ismét egyesült ellenzék jelöltjei.

— Egy párisi levelező jun. 26-ról jelenti: „Hir szerint a kormány több olasz elfogatása következtében oly fontos összeküvésnek jutott nyomába, hogy pillanatig szó volt ezen nagy ügyet nem az eskütszék, hanem a legfőbb törvényész ítélete alá terjeszteni. Az elfogott egyének Romagnából valók, s egész tárat találtak náluk a különböző fegyvereknek és megmérgezett gyilkosoknak.

— Jassyból Párisba érkezett hírek szerint a moldovai szavazások be vannak fejezve, s mint előre lehetett látni, az unio ügyire nézve általánosan rosszul ütöttek ki. Hogy a francia kormány mennyire az unio mellett van, bizonyítja azon rendelet, hogy a Stambul közlekedő francia gőzösöknek megtiltva a „Journ. de Constantinople“ lapnak nemcsak Franciaországba, hanem azon parti állomásokra szállítása is, melyeket a francia rendes gőzhajók utjokba ejtenék.

Bombay-i hírek szerint a fölkélok a delhi császár fiát India királyának kikiáltották, a várost és aban-
kot kirabolták s az európaiakat lemészárolták. Több városát bevévén, sikerült fölkeltet külön osztályainak egyesülési s közös működési központot igyekeztek nyerni. A kalkutti hősök egyike is szinte a lázadók kezére került. De a sepoykból álló őrsereg vonakodott velük egy kézre dolgozni. A főkormányzó gyorsan s hatályosan intézkedett a közbátorság fentartásáról s a benszülötteknek válaszuk tiszteletben tartását ígerte.

Bécsi hírek. Junius 30-dikán. Magyar urbéri pap. 82 Nemzeti kölesön 83% Arany pénz 7%, Ezüst 4

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Kivonatban.

Kinevezés.

Ő cs. kir. apostoli Felsége mellőztetett f. é. junius 11-ről kelt legfelsőbb határozatánál fogva, a kolozsvári sebész tanintézetnél az elméleti orvosi tanárságra, bölcsészeti, orvosi és sebész tudor Jendrassik Endre Ödönt legkegyelmesebben kinevezni.

A k.-fejér-vármegyei cs. kir. törv. szék f. é. jun. 22-ről 1801 sz., a cs. d. d. t. hirdet ab-

rudbányai kereskedő Csiki Antal összes vagyonára. A hitelezők adják be oda követeléseiket aug. 31-éig, ígyvél Sipos Pál v. helyettese Sebeni Ferencz ellen.

Az országos cs. k. pénzügy-igazgatóság f. é. jun. 26-ról 15,866 sz. a pályázatot hirdet egy szám-vizsgálói állomásra 1000 vagy történhetleg 900 e. ft. évi fizetéssel. A pályázók adják be oda szabályszerű kérelmeiket f. é. július végeig.

A kolozsvár-megyei cs. k. hivatal f. é.

jun. 23-ról 373 sz. a pályázatot hirdet a bánffihunyadi cs. k. járás-hivatalnál megtrúlt irnoki állomásra 350 e. ft. évi fizetéssel. A pályázók adják be oda szabályszerű kérelmeiket f. é. július 25-éig.

Urbérkár-pótlási tőke-utalványozás.

A zilah-megyei cs. k. törv. szék f. é. máj 25-ről 1108 sz. a tudatja, hogy Kállay Teréz Hiri Ferencz nének magyar-goroszlói

birtoka után 1095 e. ft. 7 1/2 kr. kárpótlási tőke és járuléka van megadva. A követelések bejelentésére határidő f. é. július 31-ig tárgyalási határnap szept. 26-ka d. e. 9-kor.

A dézs-megyei cs. k. törv. szék f. é. jun. 16-ról 2819 sz. a tudatja, hogy Simon Aron-nak pelyeritvi birtoka után 4792 e. ft. 28 1/2 kr. urbéri kárpótlási tőke és járuléka van megadva. A követelések bejelentésére határidő f. é. szept. 21-ig, tárgyalási határnap novemb. 20-ka d. e. 9-kor.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(210)

Haszonbéri hirdetés.

A kolozsvári Sz. Erzsébet-aggház mérai s andrásházi javadalmai, folyó 1857-dik év Sz. Mihály napjától számítandó hat egymástutáni évre szabad kézből haszonbérbe fognak adni. Haszonbérleendő birtokok: a mérái udvarház, csűrőskertjével, veteményezőjével, istállójával, palinkafőző, korcsma, alsó és felső lisztelő malmok, e két javadalomban, a földadó-biztosság felmérése szerint 633 kisvéka férfő szántók, 39 hold s 1100 négyszög ol kaszáló, 33 hold legelővel.

E javadalmak részletesegei, mint szintén a haszonbéri szerződvény pontjai láthatók jövő július 2-től reggeli 8 óráig déli 12 óráig július 10-éig bezárólag, Vinkler Ferencz-nél, hidutcai 314 szám alatt; haszonbéri öszveg felett pedig szerződhetni aggházi gondnok tanár Szabó Józseffel.

Kolozsvárt, június 25-kén, 1857.

Haszonbéri árverezés.

Ugyan csak a Sz. Erzsébet-aggház ko-

lozsvári fekvő birtokai, folyó 1857-dik év Sz. Mihály napjától számítandó hat egymástutáni évre darabonként közárverés útján haszonbérbe fognak adni. Haszonbérleendő birtokok:

1. A külső-magyarutca végén lévő palinkafőző-ház és telek a szomszéd házzal és telekkel.
2. Nádassteri több szántóföldek
3. Tüzokmáli, aszupataki, cserealatti, viszont szántók.
4. Kajántó-völgyi több rendbeli kaszálók
5. Harmadvölgyi hosszú labban 10 rud szénafü.
6. Gellai szántók és kaszáló.
7. Kölesföldi ugynevezett külső-magyar-utca végéni nagy lab.
8. Töközi szántók
9. Nagyszopori kaszáló.
10. Borháncsi szántók, kaszálók.
11. Sz. Jakabteri kaszáló.
12. Alsó és felső-kövespadi szántók.
13. Bekáson felüli kaszálók.

14. Házsongárd feletti szántók és kaszálók
E birtokok még részletesebben a földadó bizottmány által felmért férfőiségben s hold-területben, mint szintén a szerződvény pontjai is láthatók jövő július 2-től reggeli 8 óráig déli 12 óráig, július 10-éig bezáró-

lag Vinkler Ferencz-nél, hidutczában, 314 szám alatt, hol másnap azaz, július 11-kén reggeli 9 óráig déli 12 óráig, folytatólag pedig délutáni 3 óráig este 6 óráig az árverezés is tartatni fog.

Kolozsvárt, június 25-kén, 1857.

(211)

FESTÉSZETI JELENTÉS.

Alólírtaknak van szerencsájuk a t. cz. közönséget tisztelettel értesíteni, miszerint a festészetben egymás közt szövetségben, felvállalnak mindenféle olaj- és víz festvényeket u. m. kereskedői czímerek és feliratok (Firma) panorama képek és családi czímerek festését, mindennemű kö- és rézmetszvények olajbani és aquarelbani színezését, templomi és más kisebbféle aranyozásokat, — úgy szintén felvállalnak bármely csinnal készítenő transparenteket, valamint bármilyen caligraphiai munkákat és lackirozásokat is, a legjutányosabb áron.

Lakásuk: Kolozsvárt, sánczalja, Böhm építőmester úr 46 számú házánál.

Kühn és Balogh,
festészek.